

Ivan Langerholz:

Naši izleti.

II. K Svetemu Joštu!

Ni smo hribovci. Še enkrat povem: Pot v hribe nas manj utruja kakor pot po beli cesti. Zato smo se leta 1919 premislili: Šli bomo kar čez cesto pa spet v hrib! Ali kam? Zopet nas je rešila šola iz zadrege. Učili smo se o trpljenju Gospodovem. Pri tej priliki so našeli otroci nekaj spominov, ki jih imamo na to trpljenje: zvonjenje vsak petek ob tretji uri popoldne, sveti križev pot v cerkvi, Kalvarije (to je sveti križev pot zunaj cerkve) v Škofji Loki, v Smledniku, v Kamniku in drugod, svete stopnice pri Svetem Joštu. In tedaj je bilo sklenjeno:

K Svetemu Joštu gremo!

»Kdo je bil že tam?«

Vse tiho. Oddaleč ga pač vidimo vsak dan. Samo včasih ga zakrije gosta megla pa ne za dolgo. Zato je bil kar hitro narejen naš sklep: K Svetemu Joštu gremo!

To je bilo potem spet govorjenja in prošenj, zlasti ker so prejeli otroci pri tem sklepu še neko obljubo. — Kakšno pač? — Nak! Tega ne povem. Sami morate uganiti, ko boste vse to prebrali.

Tiste dni je hodila Posečnikova Micika vsa v skrbeh za atom, obetala jim za vse življenje, kako bo pridna, in ponavljala je venomer svojo prošnjo: »Ata, no — ata, no — ata, no«, dokler niso izrekli ata odrešilne besede: »No, pa naj bo!« Zatajila je Micka celó pred vso hišo, da jo boli noga; šele na odhodni dan je nekje sredi pota po tihem in na skrivnem pošepetala Birtovi Angeli: »Ti ne veš, kako je mene v nedeljo ožulil čevlji!«

Sicer smo pa vsi težko čakali, kdaž bo prišel dan svetega Primoža. Dnevi so bili res kakor tedni. Vsak je bil neusmiljeno dolg. Kljub temu, da je odtrgal Štefucov Gabriel vsak dan kar po dva listka naenkrat od stenskega koledarja, se dnevom ni nič poljubilo, da bi malo pohiteli.

Ali, kdor čaka, dočaka. Ta pregovor je zeló resničen. Vsaj mi smo se prepričali, da je resničen.

Jutri!

Kako sladka je ta beseda! Jutri!

»Danes pojdite zgoraj spat, da boste jutri lažje vstali,« se je glasilo v šoli zadnje naročilo.

Zgodaj spat! Da, ko bi mogli! Ali, kdo bo spal, ko je srce polno strahu in polno upanja! Kdo?

Vsi smo bili točno že ob 4. jutranji uri zbrani na določenem mestu. Nobenega čakanja ni bilo treba. Prav tako! Zdaj pa v božjem imenu na pot!

Čez dve uri smo bili že v Bukovščici. Tam smo si mimogrede ogledali cerkvico svetega Klemenca. Ta svetnik ima z nami Slovani nekaj zveze. Sveta brata Ciril in Metod sta namreč našla v daljnem Kerzonu njegove koščice — tja je namreč tega svetega papeža pregnal rimski cesar Trajan — in te svete ostanke sta prenesla v Rim.

Ali mi bodo začeli moji junaki in junakinje pešati? Kaj bo to? Par jih že oprašuje, če bomo kmalu pri Svetem Joštu.

»Sedaj bomo začeli šele lezti v hrib...«

In kakor bi dobili naši romarji nove noge, tako se je poživila njih hoja, ko smo stopali v strmi breg proti Čepuljam. Odtam pa ni več daleč do vrha. Kmalu smo bili pri cerkvi.

Potem smo bili pri sveti maši, opravili pobožnost na svetih stopnicah, kakor se spodobi za vernege obiskovalca tega romarskega kraja. Potem je bilo treba malo privezati duše, zakaj na skoro štiri ure dolgi poti postane vsak človek lačen in žejen. Za vsem tem pa je dobilo še tudi oko svojo pašo. Imeli smo prekrasen razgled. Zlasti gorenjska stran je ležala pred nami v vsej svoji lepoti. Naklo, Besnica in drugi kraji so bili kar pred nami: lahko bi jih bili zagrabili z roko. V daljavi je slonelo našim ljudem priljubljeno Ljubno, in brezijanski zvonik je kazal, kje stoji krona naših božjih poti, Brezje. Kdo bi naštel imena vseh krajev, ki jih tu zapazi romarjevo oko! Najbolj so se pa ozirala otroška očesa nate, prestolnica Slovenije, bela Ljubljana! Ti pa si zakrila pred njimi svoje obličje v neprodirno obleko močvirske megle... Zato smo pa ondaj sklenili, da te pridemo enkrat pogledat od bliže. Pri Svetem Joštu je bila že pred dobrimi sto leti zelo obiskana božja pot. Zdaj se pa število romarjev vedno bolj krči.

Kakor mnoge druge, je tudi to božjo pot zatrl avstrijski cesar Jožef II. Ta cesar je imel to grdo napako, da se je bolj brigal za cerkvene zadeve kakor za svoje vladarske. Zlasti samostanov in božjih potov ni mogel videti. Napravil pa je s to nerodnostjo mnogo škode — obilo dragocenih samostanskih knjižnic je bilo ondaj uničenih. Koristil pa ni s svojo močrostjo nikomur nič.

Pri cerkvi šentjoški so znamenite »svete stopnice«. Te stopnice spominjajo vernike na tiste stopnice, po katerih je Pilat peljal Jezusa, ko ga je pokazal ljudstvu z besedami: »Ecce homo! — glej človek!« Ta prizor nam kažejo tudi kipi nad glavnimi cerkvenimi vrati. Prave svete stopnice so zdaj v Rimu. Tem podobne stopnice pa narejajo tudi drugod po svetu. In take so tudi šentjoške.

Znamenit je pri Svetem Joštu tudi veliki zvon. Celo vojska mu je prizanesla. Vlit je iz turških kanonov. To nam pove tudi napis na zvonu. Sestavil ga je naš prvi pesnik Prešeren. Glasi se:

»Moj bron je najden bil v dnu morja,
ko Turčije kraljestvo v Heladi končal je Navarin.
Ga kupi romar, ga Samasa v zvon prelije,
glasim zdaj božjo čast iz svet'ga Jošta lín.«

Helada je sedanje Grško. Samasa se piše rodovina, ki je dolgo časa imela zvonarno v Ljubljani.

Skoro ni treba praviti, da smo ta zvon počastili s svojim obiskom.

Kadar je človeku prijetno, na čas hitro pozabi. Zato tudi naši otroci niso radi slišali klica: »Naprej!«

Naprej? Ali mar ne nazaj? — Nikakor! Nova prijetnost nas čaka. Zdaj gremo pa na postajališče Sveti Jošt, ki stoji globoko doli pod nami, tik ob Savi. Od tam pa z železnico do Škofje Loke. To bo spet nekaj prijetnega, nekaj novega za naše otroke!

Pravočasno, še pol ure prezgodaj, smo prihiteli na postajališče. Tam smo imeli čas, da smo si bolj od blizu ogledali Savo! Kako lepa je, biserno zelena je njena voda! In kako mogočno teče! Vse drugače kot vode po naših grapah, kot Luša, ki zbira vode naših grabnov in kotanj in jih vodi v Soro. Nekaj naših dečakov je moralo pomočiti svoje prste v Savo, da so imeli vsaj en spomin od nje: s prstom sem se pa le Save dotaknil!

Ali naj še povem, da je nas skoro zalezovala nesreča? Prav res! Miklovčeva Francka bi se nam bila dvakrat kmalu ubila. Pa njen angel varih je bil močnejši ko nesreča. Francka je ostala živa. Malo smo jo pokregali, pa to se že preboli...

»Že gre, je že tukaj!«

Oba klica naenkrat! Bližal se je vlak. Stopili smo v voz in se mirno pogovarjali o tem, kaj smo danes doživeli.

»Ja, saj se že peljemo!« zakliče naenkrat Ozebkov Urban, ko je videl, kako leti drevje mimo nas. Res smo se že peljali. Na obeh straneh voza so stali pri oknih naši mladi in gledali in se čudili, kako hitro vozi železniški konj. Kar naenkrat — komaj smo se malo zavedeli, smo bili že v Škofji Loki. Oh, škoda!

»Zdaj ste šli pa spet peš domov« — bo kdo rekel. »Ali ste bili kaj na boljšem od lanskega leta?«

Smo bili, smo bili! Letos smo jo bolj pametno uravnali. Očetje in bratje naših izletnikov vozijo na škofovsko postajo oglje, les in drugo tako ropotijo. Pa smo doma parkrat rekli: »Ata, no — ata, no —; Francelj, no — Francelj, no!« In šlo je. Vsi so nas drage volje počakali. Naložili smo se na vozove, pa se peljali proti domu. To je bilo vika in krika!

Vozniki so potem tožili, da so jih tri dni bolela ušesa. Ni čudno! Kdor veliko vidi, ve veliko povedati... Izkričati se pa tudi mora ob ropotu voz.

